

Klinisch seksuoloog, psychotherapeut en auteur van o.a. de verhalenbundel *C'est la vie* (Bola Editions, 2011).

Denkbeeldig gezelschap

Sommigen onder ons zijn obsessieel gepreoccupeerd met iemand die er niet (meer) is. Een soort denkbeeldig gezelschap dus, en dat kan in een bepaalde periode het leven best wat draaglijker maken. Als het gemis van de ander zodanig groot is dat hij in de imaginatie zo levendig wordt dat je met hem begint te praten ben je naar psychiatrische normen misschien wel aardig op weg om een waan te ontwikkelen, maar dat lijkt me nog altijd beter dan je treurend blijven wentelen in eenzaamheid en verdriet.

Het eerste denkbeeldige gezelschap dat ik zelf gekend heb was een imaginaire zus die ik als adolescent gecreëerd had. Als enig kind was ik veel alleen en droomde ik van een zielsverwant. Soms nam ik haar mee de wereld in. Ze vergezelde me op saaie familiebijeenkomsten en ging mee naar party's waar ik me niet op mijn gemak voelde. In zulke situaties moest ik erop letten om niet luidop tegen haar te praten. Een keer werd ik betrapt: het was onderweg naar Brussel, waar ik les volgde. Meestal zat ik helemaal achteraan op de lawaaierige bus, dus een fluisterzinnetje kon er dan wel af. Maar die ene keer was de bus haast leeg en zat ik achterin met mijn rug naar de chauffeur toe. Zij, m'n denkbeeldige zus, zat tegenover me. We waren een beetje gek aan het doen en ik ging zodanig op in ons spelletje dat ik niet gemerkt had dat er iemand was

opgestapt die schuin achter me was komen zitten en me de hele tijd in het oog had gehouden. Pas toen ik wou afstappen zag ik hem. Bezorgd vroeg hij 'Ca va?'. Ik antwoordde 'Oui oui, très bien, merci' en toen - terwijl ik mijn hoofd even naar rechtsachter draaide - 'Allez kom, Frida!'

Mijn persoonlijke historie indachtig geniet ik van films waarin op een integere manier het verhaal wordt geschetst van mensen die als het ware in en met de aanwezigheid van een overleden geliefde blijven leven. In *L'amour à mort* schetst Alain Resnais het prachtige verhaal van een jonge vrouw van wie de man in haar armen sterft aan een hartaanval. Op het moment dat de arts die het overlijden was komen vaststellen de deur uit is komt haar man de trap af. Vanaf dan blijft ze constant bij hem, ook al beweert haar omgeving dat hij dood is en dat ze spoken ziet.

Als laatste geef ik nog even het woord aan Annie M.G.Schmidt, die nadat haar man was overleden het volgende schreef: 'Als ik alleen ben, zit ik wel eens een uur of langer te denken. Dat kon ik vroeger niet, maar nu wel. Dat vind ik wel winst. Gewoon zitten en denken. Merkwaardig is - en dat heb ik met meer

'Denkbeeldig gezelschap kan het leven bij momenten wat draaglijker maken'

weduwen gemeen - dat ik met mijn man blijf praten. Dat ik zeg: "Wat vind jij daarvan?" En dan geeft-ie antwoord. Tenminste, dat denk ik. Hele gesprekken kan ik houden. Er komt geen geluid; het is denken, maar het zijn wel

gesprekken. (...) Tot de dood ons scheidt, zeg je, zegt iedereen, maar het is niet waar, want de dood scheidt ons niet. Mensen gaan niet echt bij je weg door de dood. Mijn man, Renate die een goede vriendin van me was, ik ga nog dagelijks met ze om. Terwijl ik helemaal niet geloof dat ze ergens boven me zweven, maar dat doet er niet toe (...) "Moet je nou toch eens horen wat mij nu weer is overkomen", zeg ik dan tegen Dick, mijn man. En die zegt dan: "Dat had je dan ook maar niet moeten doen" (...) Het merkwaardige is dat ik denk dat mijn man op me wacht, heel duidelijk, ja hoor.'